

УДК 342.71/. 73+342.4 (477)

*Медвідь А. Б., к. ю. н., доцент,
доцент кафедри теорії держави і права,
Львівський торговельно-економічний університет,
третейський суддя Постійно діючого третейського суду
при Торгово-промисловій палаті України, м. Львів*

ПРАВОМІРНЕ ЗАСТОСУВАННЯ АРЕШТУ ТА ТРИМАННЯ ОСОБИ ПІД ВАРТОЮ БЕЗ РІШЕННЯ СУДУ: КОНВЕНЦІЙНА ТА КОНСТИТУЦІЙНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ

Анотація. У статті здійснюється компаративістське дослідження вимог щодо правомірного застосування арешту або затримання особи та тримання особи під вартою без рішення суду, які встановлені у підпункті «с)» пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та у першому реченні частини 3 статті 29 Конституції України. Зокрема, вивчається та порівнюється юридичний зміст закріплених підстав застосування вказаних заходів позбавлення свободи та необхідність обов'язкового проведення подальшої судової перевірки правомірності їх застосування, включно із строками проведення такої перевірки.

На основі детального аналізу вказаних положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Конституції України, відповідних рішень Європейського суду з прав людини та Кримінального процесуального кодексу України формулюються пропозиції щодо внесення змін та доповнень до першого речення частини 3 статті 29 Конституції України та частини 2 статті 176 Кримінального процесуального кодексу України.

Ключові слова: правомірний арешт, правомірне тримання особи під вартою, право на свободу та особисту недоторканність, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України.

*Andrew Medvid, Dr. PhD, associate Professor
of Department of theory of state and law,
Lviv University of Trade and Economics,
arbitrator of the Permanent arbitration court
at the Ukrainian chamber of commerce and industry, Lviv.*

THE LAWFUL APPLICATION OF ARREST AND DETENTION OF A PERSON WITHOUT COURT DECISION: CONVENTION AND CONSTITUTIONAL REGULATION

Abstract. The article is comparativistic studies regulation requirements regarding the lawful use of arrest or detention of a person without a court decision, which is set in subparagraph "c" of paragraph 1 of article 5 of the Convention for the protection of human rights and fundamental freedoms and in the first sentence of part 3

of article 29 of the Constitution of Ukraine. In particular, we study and compare the legal content of the fixed bases of application of these measures of deprivation of liberty and the need for further judicial checks on their application, including its timing.

Based on the detailed analysis of these provisions of the Convention for the protection of human rights and fundamental freedoms, the Constitution of Ukraine, decisions of the European court of human rights and the Criminal procedural code of Ukraine proposals regarding amendments and additions to the first sentence of part 3 of article 29 of the Constitution of Ukraine and part 2 of article 176 of the Criminal procedural code of Ukraine.

Keywords: lawful arrest, lawful detention of a person, the right to liberty and security, Convention for the protection of human rights and fundamental freedoms, the Constitution of Ukraine, Criminal procedural code of Ukraine.

DOI: <https://doi.org/10.36477/2616-7611-2018-07-16>

Постановка проблеми. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року [1] (надалі — Конвенція), яка ратифікована Верховною Радою України ще у 1997 році [2], відповідно до статті 9 Конституції України [3] є частиною національного законодавства України та підлягає обов'язковому застосуванню на території нашої держави. Водночас, зовсім нещодавно, а саме 01 серпня 2018 року, набув юридичної сили ще один додатковий протокол до Конвенції — Протокол № 16 [4]. Цим протоколом запроваджено нову консультативну функцію Європейського суду з прав людини — надання консультативних висновків на підставі отримання запитів від вищих національних судових органів держав-учасниць Конвенції, серед яких і Верховний суд України. Це надасть можливість не лише здійснювати пошук взаємного розуміння вказаних судових органів з нагальних питань тлумачення положень Конвенції та протоколів до неї, але й сприятиме ефективному удосконаленню практичного забезпечення прав людини та основоположних свобод у нашій державі.

Одним із найбільш важливих основоположних та невідчужуваних прав людини є право на свободу та особисту недоторканність, яке гарантоване як статтею 5 Конвенції [1], так і статтею 29 Конституції України [3]. Проте, на даний час у вітчизняній правовій системі значущим викликом залишається питання фактичного дотримання та належного забезпечення права людини на свободу та особисту недоторканність, і зокрема, забезпечення правомірного застосування арешту та тримання особи під вартою без рішення суду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід відзначити, що проблематика ефективного забезпечення права на свободу та особисту недоторканність досліджувалася у працях багатьох науковців. До прикладу, у спеціальній літературі розгляд вказаного правового інституту здійснювали такі науковці та практики, як: Ю. М. Бисага, Н. І. Карпачова, М. І. Козюбра, А. М. Колодій, М. П. Орзіх, В. Ф. Погорілко, Б. М. Пошва, П. М. Рабінович, В. Я. Тацій, Ю. М. Тодика, О. Ф. Фрицький, В. М. Шаповал та інші.

Формулювання цілей статті. Водночас, проблема компаративістського дослідження положень Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Конституції України щодо вимог правомірного

застосування арешту або затримання особи та тримання особи під вартою без рішення суду залишається недостатньо дослідженою. Саме тому, вивчення вказаної проблематики і визначено метою цієї наукової статті.

Виклад основного матеріалу. У контексті вказаного дослідження нашої уваги перш за все заслуговують положення першого речення частини 3 статті 29 Конституції України, які закріплюють умови правомірного застосування тримання особи під вартою без рішення суду. Зокрема, відповідно до них: «У разі нагальної необхідності запобігти злочинів чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом» [3].

Безсумнівним є те, що наведені приписи Основного Закону України безпосередньо кореспондуються із положеннями підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції. Так, згідно з вказаними конвенційними положеннями, правомірним позбавленням свободи є застосування, відповідно до процедури встановленої законом, «законного арешту або затримання особи, здійснених з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення» [1].

При загальній змістовій схожості наведених положень Конвенції та Конституції України, вони все ж таки містять достатньо суттєві відмінності (про що нами уже зазначалося у попередніх фахових публікаціях [5, с. 124]. Серед іншого, це підстави та строк протягом якого можуть застосовуватися арешт або затримання особи та тримання особи під вартою без рішення суду. Здійснюючи компаративістське дослідження конвенційно та конституційно регламентованих підстав правомірного застосовування вказаних правомірних заходів позбавлення свободи, варто зазначити наступне. У рішенні Європейського суду з прав людини (надалі — ЄСПЛ) у справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» зазначається, що у підпункті «с» пункту 1 статті 5 Конвенції вираз «здійснене з метою допровадження особи до компетентного судового органу» охоплює всі три альтернативні підстави для «законного арешту або затримання особи» [6, п. 196]. Цими альтернативними підставами є: 1) наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою правопорушення; 2) якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню особою правопорушення; 3) при втечі особи після вчинення правопорушення.

Водночас, як наголошується у Рішенні ЄСПЛ у справі «Бенхем проти Сполученого Королівства», у вказаному приписі «термін «правопорушення» має самостійне значення, ідентичне «кримінальному правопорушенню» закріпленому у статті 6 Конвенції. При цьому, класифікація правопорушення відповідно до національного законодавства є одним із факторів, які слід взяти до уваги. Втім, характер судового провадження і суворість покарання також мають значення» [7, п. 56]. Тому, потрібно констатувати, що термін «правопорушення» застосований у підпункті «с» пункту 1 статті 5 Конвенції повністю охоплює поняття «злочину» згідно з національним законодавством

України, але не обмежується виключно ним. Зокрема, відповідно до загальних принципів викладених у Посібнику зі статті 6 Конвенції [8, с. 8, 9] термін «правопорушення» у окремих випадках може також поширюватися на певні види військово-дисциплінарних, адміністративних, податкових, митних правопорушень тощо, які за своїм характером або суворістю покарання за них прирівнюються або можуть бути прирівняні Європейським судом до злочинів.

Не менш важливим є те, що здійснюючи застосування та тлумачення підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції, ЄСПЛ у рішенні в справі «Фокс, Кемпбелл і Хартлі проти Сполученого Королівства» [9, п. 32] зазначив: ««обґрунтована підозра» у скоєнні кримінального правопорушення передбачає наявність фактів або інформації, які могли б переконати об'єктивного спостерігача, що відповідна особа могла вчинити злочин. При цьому тлумачення поняття «обґрунтованості» буде залежати від усіх обставин справи» [9, п. 32].

Своєю чергою, припис першого речення частини 3 статті 29 Основного Закону України передбачає лише дві альтернативні підстави, що стосуються виключно злочинів, керуючись якими спеціально визначені суб'єкти — «уповноважені на те законом органи», можуть застосувати «тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід» без рішення суду. Це: «у разі нагальної необхідності»: 1) «запобігти злочинові»; 2) «його перепинити». Жодних інших підстав для застосування цього заходу вказана стаття Конституції України не містить, як і не вказує на можливість визначення інших підстав у спеціальному вітчизняному законодавстві.

Як бачимо, єдиною спільною підставою для застосування «законного арешту або затримання особи» відповідно до підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції, та «тримання особи під вартою» згідно з частиною 3 статті 29 Конституції України, є необхідність запобігти вчиненню особою злочину. Порівнюючи інші підстави для застосування вказаних заходів позбавлення свободи, перш за все варто дослідити юридичний зміст вжитого Конституцією України вислову «необхідність ... перепинити» злочин. Так, згідно з Академічним тлумачним словником української мови «перепинити» це: «1. Затримувати, зупиняти кого-, що-небудь...; 2. Перешкоджати певній дії, ходу, розвитку чого-небудь...» [10, с. 247]. Тому, вбачається цілком доцільним запропоноване у вітчизняній науковій літературі розуміння юридичного змісту вислову «нагальна необхідність перепинити злочин» — як, перш за все, «необхідність припинити виконання особою об'єктивної сторони злочину» [11].

На основі викладеного доходимо висновку про те, що порівняно з переліком підстав для «законного арешту або затримання особи» закріпленого підпунктом «с» пункту 1 статті 5 Конвенції, перелік підстав для «тримання особи під вартою» як «тимчасового запобіжного заходу», встановлений частиною 3 статті 29 Конституції України, є значно вужчими, оскільки не включає таких підстав як — «при наявності обґрунтованої підозри у вчиненні особою злочину», та «при втечі особи після вчинення злочину», та очевидно має превентивну спрямованість.

Водночас, слід звернути увагу, що вітчизняними науковцями [11; 12, с. 659] уже висловлювалася думка, що аналізовані положення частини 3

статті 29 Конституції України є не зовсім вдалими, так як не передбачають можливості застосування тримання під вартою, як тимчасового запобіжного заходу, щодо особи у якої, до прикладу — на одязі, при ній, у її житлі, в інших належних їй приміщеннях чи транспортному засобі виявлено явні сліди злочину, його знаряддя чи об'єкти злочинних дій; або яка вчинила закінчений злочин і намагається втекти.

На нашу думку, такі зауваження є достатньо обґрунтованими, оскільки вказані обставини можна вважати такими, що створюють достатні підстави для наявності обґрунтованої підозри у вчиненні відповідної особою злочину.

Разом з цим зазначимо, що в результаті набуття чинності 30 вересня 2016 року Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [13], до частин 3 статей 126 та 149 Основного Закону України, серед іншого, було включено положення згідно з якими суддю та суддю Конституційного Суду України може бути затримано, без згоди Вищої ради правосуддя та Конституційного Суду України (відповідно) та до винесення обвинувального вироку судом «під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину» [3]. На наш погляд вказані конституційні новели створюють певні передумови для розширення переліку підстав для застосування тримання особи під вартою як тимчасового запобіжного заходу, закріплених частиною 3 статті 29 Конституції України. Це зумовлюється тим, що можливість затримання особи (зокрема, вказаних спеціальних суб'єктів) відразу «після вчинення» певного виду злочинів, без рішення суду не кореспондується з жодною із двох підстав закріплених частиною 3 статті 29 Конституції України, але повністю співвідноситься таким підставам як «наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою правопорушення» та «при втечі особи після вчинення правопорушення» закріпленим у підпункті «с» пункту 1 статті 5 Конвенції.

Окрім цього, зауважимо що підстави застосування «тримання особи під вартою» як «тимчасового запобіжного заходу» встановлені частиною 3 статті 29 Конституції України жодним чином не відображені у положеннях чинного Кримінального процесуального кодексу України [14]. Як уже нами зазначалося, стаття 176 КПКУ визначає «тримання під вартою» виключно одним із видів «запобіжних заходів» та не передбачає можливості його застосування як «тимчасового запобіжного заходу». При цьому, відповідно до пункту 2 статті 177 КПКУ єдиною підставою для застосування запобіжних заходів, загалом, і «тримання під вартою», зокрема, є «наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення» [14]. І хоча наведені положення чинного Кримінального процесуального кодексу України повністю відповідають положенням підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції (у тому числі і щодо такої обов'язкової ознаки підозри, як «обґрунтованість») та положенням частини 2 статті 29 Конституції України, проте їх не можна визначати як норми які покликані забезпечити, на рівні спеціального кодифікованого законодавчого акту, розвиток та реалізацію припису першого речення частини 3 статті 29 Основного Закону України. А це, у свою чергу, призводить до суттєвого утруднення застосування на практиці вказаного припису Конституції України, норми якої (відповідно до частини 3 її статті 8) є нормами прямої дії.

Продовжуючи дослідження першого речення частини 3 статті 29 Основного Закону України, варто наголосити, що особливе значення у його змістовій конструкції займає припис щодо обов'язкової перевірки судом, протягом чітко визначеного строку (сімдесяти двох годин), обґрунтованості застосування тримання особи під вартою як тимчасового запобіжного заходу.

Оцінюючи доцільність конституційного закріплення обов'язковості проведення такої судової перевірки та саме вказаного строку для цього, слід зауважити що пункт 3 статті 5 Конвенції [1] дещо іншим чином регламентує аналогічне питання. Так, перше речення зазначеного пункту передбачає, що кожен, кого заарештовано або затримано згідно з положеннями підпункту «с» пункту 1 цієї статті, має негайно постати перед суддею або представником судової влади, і йому має бути забезпечено розгляд справи судом упродовж розумного строку або звільнення під час провадження. Як наголошує Велика Палата ЄСПЛ у справі «Аквіліна проти Мальти», метою наведеного припису пункту 3 статті 5 Конвенції є: «...забезпечення негайного і автоматичного судового контролю за затриманням, яке здійснюється поліцейським або адміністративним органом відповідно до положень пункту 1 (с)» [15, п. 48, 49].

Поряд із цим, Велика Палата ЄСПЛ у рішенні у справі «Маккей проти Сполученого Королівства», наголошує: «Судовий контроль за триманням під вартою повинен бути автоматичним і не може залежати від попередньої заяви затриманої особи. Автоматичний характер контролю необхідний для досягнення мети цього положення, оскільки особа, яка була піддана жорсткому поводженню, може бути нездатна подати заяву до суду про перегляд правомірності її ув'язнення. Це так само стосується й інших вразливих категорій арештованих, наприклад, осіб з психічними розладами або осіб, які не володіють мовою, якою спілкується посадова особа, наділена судовою владою» [16, п. 34].

Зважаючи на це потрібно констатувати, що хоча така ознака як автоматичність судового контролю дослівно не закріплена у першому реченні пункту 3 статті 5 Конвенції, проте її обов'язковість не лише однозначно розуміється із його змісту, але й додатково підкреслюється та обґрунтовується у практиці Європейського суду з прав людини.

Що ж стосується строку здійснення судового контролю, а саме його «негайності», то у контексті його дослідження необхідно зазначити таке. На нашу думку, спосіб здійснення судового контролю за затриманням або арештом особи встановлений першим реченням пункту 3 статті 5 Конвенції містить декілька особливостей. По-перше, процедура здійснення судового контролю фактично складається з двох етапів, а саме: 1) доставлення вказаної особи до суду, та 2) розгляду справи судом. По-друге, тривалість жодного із двох вказаних етапів не визначається конкретним строком (чіткою кількістю годин, діб тощо), а регламентується за допомогою оціночних понять, таких як «негайно» (що, можна розуміти, як: відразу, без затримки, терміново) — щодо доставлення особи до суду; та «упродовж розумного строку» (тобто, протягом певного об'єктивно зумовленого періоду часу) — щодо судового розгляду справи.

Стосовно цього Велика Палата ЄСПЛ, у вже згадуваному рішенні у справі «Маккей проти Сполученого Королівства», роз'яснює: «Судовий контроль при першому доставленні заарештованої особи повинен перш за все бути негайним, щоб забезпечити виявлення будь-якого жорстокого поводження, а також звести до мінімуму будь-яке необґрунтоване втручання в свободу особистості. Суворі обмеження в часі, що накладаються цією вимогою, не передбачають широкого тлумачення, інакше це б призвело до серйозного послаблення процесуальних гарантій на шкоду особистості та до ризику пошкодження самої сутності права, захищеного в цьому положенні. Будь-який строк, що перевищує чотири дні, на перший погляд є надто довгим [16, п. 33, 47].

Водночас, у рішеннях Європейського суду з прав людини винесених дещо пізніше (у 2009 році) зазначається, що: «Більш короткі строки також можуть порушувати вимогу негайності, якщо немає особливих труднощів або виняткових обставин, які перешкоджають владі доставити заарештованого до судді раніше» [17, п. 66; 18, п. 36, 37]. Зокрема, у рішенні у справі «Канджов проти Болгарії» ЄСПЛ констатує наявність порушення пункту 3 статті 5 Конвенції. Суд аргументує це тим, що хоча заявник постав перед суддею протягом трьох днів і двадцяти трьох годин після його затримання, проте Суд не вбачає якихось особливих труднощів або надзвичайних обставин, які завадили б владі доставити заявника до судді набагато раніше, що було особливо важливим з огляду на сумнівні правові підстави для позбавлення його свободи [17, п. 66, 67]. Своєю чергою, у рішенні у справі «Іпек та інші проти Туреччини» [18, п. 36–38] ЄСПЛ вказує, що у даному випадку заявники постали перед суддею протягом приблизно трьох днів і дев'яти годин після їх арешту. Таким чином, тривалість тримання заявників під вартою у поліції є, ймовірно, сумісною з вимогами п. 3 ст. 5 Конвенції. Однак, за конкретних обставин справи (неповнолітнього віку заявників та незначного обсягу слідчих дій, що проводилися протягом тримання їх під вартою) Суд вважає, що жоден із аргументів, висунутих в цілому, Урядом, не є достатньою підставою для утримання заявників під вартою в поліції протягом більш ніж трьох днів, навіть у контексті розслідування терористичних актів. За таких обставин Суд не знаходить якихось особливих труднощів або надзвичайних обставин, які завадили б владі доставити заявників до судді набагато раніше та констатує наявність порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Керуючись зазначеним можна стверджувати, що Європейський суд з прав людини у своїй практиці хоча і не встановлює у імперативній формі, проте достатньо чітко окреслює часові рамки, які забезпечують дотримання вимоги негайності доставлення заарештованої або затриманої особи до судді (суду). Так, за загальним правилом, доставка особи до судді (суду) має бути здійснена максимально швидко, при цьому строк доставки не повинен перевищувати чотирьох днів (тобто 96 годин). Втім, за відсутності особливих труднощів або виняткових обставин, які перешкоджають владі доставити особу до судді (суду) раніше, строк доставки не повинен перевищувати трьох днів.

Поряд із цим необхідно наголосити, що вказані строки визначають часові рамки здійснення лише першого етапу, з двох етапів процедури

судового контролю за затриманням або арештом особи, встановленої першим реченням пункту 3 статті 5 Конвенції, а саме, доставлення заарештованої або затриманої особи до судді (суду). Водночас, вказані строки не охоплюють часу здійснення другого етапу вказаної процедури, зокрема, розгляду справи судом. У зв'язку з цим, вся процедура судового контролю за затриманням або арештом особи буде більш тривалою, оскільки включатиме ще час розгляду справи судом, що триватиме «упродовж розумного строку».

Порівнюючи наведене із приписом першого речення частини 3 статті 29 Конституції України, слід зазначити, що передбачену вказаним приписом Основного Закону України судову перевірку обґрунтованості застосування тримання особи під вартою як тимчасового запобіжного заходу, за своїм юридичним змістом порібно кваліфікувати як обов'язкову та автоматичну, оскільки вона проводиться незалежно від будь-яких обставин (зокрема, не потребує попередньої заяви особи яка перебуває під вартою). Водночас, зауважимо що зазначений конституційний припис на відміну від положень пункту 3 статті 5 Конвенції не виокремлює окремих етапів вказаної судової перевірки та встановлює чіткий строк її проведення загалом (у обсязі сімдесяти двох годин). І цей строк не перевищує часових рамок процедури судового контролю за затриманням або арештом особи визначених практикою ЄСПЛ.

Висновки. Зважаючи на викладене, доходимо висновку що для уніфікації положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Конституції України необхідно внести зміни до першого речення частини 3 статті 29 Конституції України, а саме доповнити його додатковими підставами для застосування тримання особи під вартою як тимчасового запобіжного заходу. Водночас, для забезпечення можливості чіткої реалізації припису першого речення частини 3 статті 29 Конституції України потрібно привести у відповідність до його змісту положення чинного Кримінального процесуального кодексу України. Зокрема, необхідно не лише щоб припис частини 2 статті 176 КПКУ визначав «тримання особи під вартою» одним із видів «тимчасових запобіжних заходів», але й щоб норми Кримінального процесуального кодексу України закріплювали такий перелік підстав для застосування вказаного заходу, який повністю відповідатиме переліку вказаних підстав визначеному у першому реченні частини 3 статті 29 Основного Закону України.

Разом з цим, потрібно констатувати, що закріплені частиною 3 статті 29 Конституції України обов'язковість та граничний строк для перевірки судом обґрунтованості застосування тримання особи під вартою, повністю відповідають наявним у практиці Європейського суду з прав людини вимогам, щодо забезпечення автоматичного та негайного здійснення процедури судового контролю за арештом або затриманням особи, передбаченої пунктом 3 статті 5 Конвенції.

З огляду на це, а також підсумовуючи все раніше зазначене, з метою удосконалення положень першого речення частини 3 статті 29 Конституції України, видається доцільним внести зміни до вказаного конституційного припису та викласти його у такій редакції: «У разі нагальної необхідності запобігти злочинів чи його перепинити, а також, при втечі особи після

вчинення злочину або за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні особою злочину уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом».

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950р. Офіційний вісник України від 16.04.1998 р., № 13, / № 32 від 23.08.2006 /, стор. 270.
2. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року. Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції. Закон України від 17 липня 1997 року № 475/97-ВР // Голос України. — 1997. — 24 липня.
3. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст.141 // Офіційний вісник України від 01.10.2010 р., / № 72/1 Спеціальний випуск /, стор. 15, стаття 2598.
4. Протокол № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи; Протокол, Міжнародний документ від 02.10.2013 // Офіційний вісник України від 14.09.2018 р., — 2018 р., № 70, / № 88; 10.11.2017; стор. 23 /, стор. 422, стаття 2407, код акта 91211/2018
5. Медвідь А.Б. Проблема термінологічного визначення видів правомірних заходів позбавлення свободи, які застосовуються без рішення суду / Медвідь А.Б. // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки. Зб. наук. праць. — Львів, 2018. — Вип. 6. — С.124-133.
6. Case of Ireland v. the United Kingdom. Application no. 5310/71. Judgment Strasbourg 18 January 1978. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57506>
7. Case of Benham v. the United Kingdom. Application no. 19380/92. Judgment Strasbourg 10 June 1996. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57990>
8. Руководство по статье 6 Конвенции. Право на справедливое судебное разбирательство (уголовно-правовой аспект). Совет Европы. Европейский суд по правам человека. 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_RUS.pdf
9. Case of Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom. Application no. 12244/86; 12245/86; 12383/86. Judgment Strasbourg 30 August 1990. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57721>
10. Словник української мови: в 11 томах. Академічний тлумачний словник (1970—1980) — Том 6, 1975. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/perepynjaty>
11. Юридичний Вісник України. Загальнонаціональна правова газета. /Юрінком Інтер. 2015. [Електронний ресурс] // Режим доступу:

http://yurincom.com/ua/yuridichniy_visnyk_ukrayiny/overview/?id=603

12. Волошина В. К. Загальна характеристика принципу забезпечення права на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні / В. К. Волошина // Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу / відп. за вип. В. М. Др'юмін; НУ ОЮА, Півд. регіон. центр НАПрН України. — Одеса: Фенікс, 2014. — Т. 1. — С. 659-660.
13. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII // Відомості Верховної Ради України. — 2016. — № 28. — Ст. 7. — стаття 532.
14. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України, Закон від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 9 — 10. — стор. 475. — стаття 88.
15. Case of Aquilina v. Malta. Application no. 25642/94. Grand Chamber. Judgment Strasbourg 29 April 1999. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-58239"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)
16. Case of McKay v. the United Kingdom. Application no. 543/03. Grand Chamber. Judgment Strasbourg 3 October 2006. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-77177>
17. Case of Kandzhov v. Bulgaria. Application no. 68294/01. Judgment Strasbourg 6 November 2008. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-89384>
18. Case of Ipek and Others v. Turkey. Applications nos. 17019/02 and 30070/02. Judgment Strasbourg 3 February 2009. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91063>

References:

1. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod. Rada Yevropy; Konventsiiia, Mizhnarodnyj dokument vid 04.11.1950r. Ofitsijnyj visnyk Ukrainy vid 16.04.1998 r., № 13, / № 32 vid 23.08.2006 /, stor. 270.
2. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro zakhyst prav i osnovnykh svobod liudyny 1950 roku. Pershoho protokolu ta protokoliv № 2, 4, 7 ta 11 do Konventsii. Zakon Ukrainy vid 17 lypnia 1997 roku № 475/97-VR // Holos Ukrainy. — 1997. — 24 lypnia.
3. Konstytutsiia Ukrainy. Pryjniata na V sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. iz zminamy ta dopovnenniamy // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 1996. — № 30. — St.141 // Ofitsijnyj visnyk Ukrainy vid 01.10.2010 r., / № 72/1 Spetsial'nyj vypusk /, stor. 15, stattia 2598.
4. Protokol № 16 do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod. Rada Yevropy; Protokol, Mizhnarodnyj dokument vid 02.10.2013 // Ofitsijnyj visnyk Ukrainy vid 14.09.2018 r., — 2018 r., № 70, / № 88; 10.11.2017; stor. 23 /, stor. 422, stattia 2407, kod akta 91211/2018
5. Medvid' A.B. Problema terminolohichnoho vyznachennia vydiv pravomirnykh zakhodiv pozbavlennia svobody, iaki zastosovuiut'sia bez rishennia sudu / Medvid' A.B. // Visnyk L'vivs'koho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu.

- Yurydychni nauky. Zb. nauk. prats'. — L'viv, 2018. — Vyp. 6. — S.124-133.
6. Case of Ireland v. the United Kingdom. Application no. 5310/71. Judgment Strasbourg 18 January 1978. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57506>
 7. Case of Benham v. the United Kingdom. Application no. 19380/92. Judgment Strasbourg 10 June 1996. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57990>
 8. Rukovodstvo po stat'e 6 Konventsyy. Pravo na spravedlyvoe sudebnoe razbyratel'stvo (uholovno-pravovoj aspekt). Sovet Evropy. Evropejskyj sud po pravam cheloveka. 2014 r. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_RUS.pdf
 9. Case of Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom. Application no. 12244/86; 12245/86; 12383/86. Judgment Strasbourg 30 August 1990. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57721>
 10. Slovnyk ukrains'koi movy: v 11 tomakh. Akademichnyj tlumachnyj slovnyk (1970—1980) — Tom 6, 1975. [Elektronnyj resurs] // Rezhym dostupu: <http://sum.in.ua/s/perepynjaty>
 11. Yurydychnyj Visnyk Ukrainy. Zahal'nonatsional'na pravova hazeta. /Yurinkom Inter. 2015. [Elektronnyj resurs] // Rezhym dostupu: http://yuricom.com/ua/yuridichnyy_visnyk_ukrayiny/overview/?id=603
 12. Voloshyna V. K. Zahal'na kharakterystyka pryntsypu zabezpechennia prava na svobodu ta osobystu nedotorkannist' u kryminal'nomu provadzhenni / V. K. Voloshyna // Pravove zhyttia suchasnoi Ukrainy: materialy Mizhnar. nauk. konf. prof.-vykl. ta aspirant. skladu / vidp. za vyp. V. M. Dr'omin; NU OYuA, Pivd. rehion. tsentr NAPrN Ukrainy. — Odesa: Feniks, 2014. — T. 1. — S. 659-660.
 13. Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (schodo pravosuddia): Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 r. № 1401-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2016. — № 28. — St. 7. — stattia 532.
 14. Kryminal'nyj protsesual'nyj kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy, Zakon vid 13.04.2012 № 4651-VI // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2013. — № 9 — 10. — stor. 475. — stattia 88.
 15. Case of Aquilina v. Malta. Application no. 25642/94. Grand Chamber. Judgment Strasbourg 29 April 1999. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-58239"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)
 16. Case of McKay v. the United Kingdom. Application no. 543/03. Grand Chamber. Judgment Strasbourg 3 October 2006. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-77177>
 17. Case of Kandzhov v. Bulgaria. Application no. 68294/01. Judgment Strasbourg 6 November 2008. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-89384>
 18. Case of Ipek and Others v. Turkey. Applications nos. 17019/02 and 30070/02. Judgment Strasbourg 3 February 2009. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91063>